

Badanie terenowe nad zastosowaniem diety

4T Veterinary Diet Dermatitis Dog jako diety eliminacyjnej u psów z alergią pokarmową

Field trial evaluating the use of 4T Veterinary Diet Dermatitis Dog as an elimination diet for dogs with food allergy

Streszczenie

Rozpoznanie alergii pokarmowej powinno się stawiać po przeprowadzeniu diety eliminacyjnej. Dieta taka musi zawierać źródło białka, którym zwierzę nie było wcześniej żywione. Celem badania była ocena skuteczności diety zawierającej łosia jako jedyne źródło białka w diagnostyce i leczeniu psów z AP. Zmiany skórne oceniano wg systemu CADESI. Średnia CADESI u psów w dniu rozpoczęcia badania wynosiła 83, natomiast w ostatnim dniu badania (56. dzień) wynosiła 49,0. Wiązało się to z ustępowaniem objawów klinicznych w postaci rumienia, przeczosów i wyłysień.

Słowa kluczowe

alergia pokarmowa, dieta eliminacyjna, atopowe zapalenie skóry

Abstract

The diagnosis of food allergy should be established considering the results of the elimination diet, containing a source of protein which has not been earlier fed to the animal. The aim of the research was to evaluate the efficacy of the diet containing salmon as the only protein source in the diagnostic process and treatment of dogs with food allergy. The severity of skin symptoms was evaluated using the CADESI scale. At the beginning of the trial, dogs had averagely 83 CADESI points while at the end of the trial (day 56th) they had averagely 49 points, with the severity of skin symptoms (erythema, excoriations, alopecia) reduced.

Keywords

food allergy, elimination diet, atopic dermatitis

Alergia i nietolerancja pokarmowa to niepożądane reakcje organizmu na pokarm lub dodatki pokarmowe. Alergia pokarmowa jest przyczyną około 1-6% ogółu przypadków dermatologicznych oraz około 10-15% alergicznych zapaleń skóry u psów i kotów (1-3). Cechą charakterystyczną alergii pokarmowej jest zjawisko uczulania się na alergeny zawarte w pokarmie (trofoalergeny). Psy uczulone na pokarm mogą jednocześnie wykazywać dodatkowe nadwrażliwości na alergeny środowiskowe (atopowe zapalenie skóry) oraz na alergen pchli (alergiczne pchle zapalenie skóry) (12, 13). Choroba ujawnia się zazwyczaj pomiędzy szóstym miesiącem a czwartym rokiem życia, jednak chorować mogą zwierzęta w każdym wieku, od szczeniąt do psów starszych, spożywających przez długi okres ten sam pokarm (4, 5). Około 30% pacjentów, u których stwierdzono nadwrażliwość pokarmową, nie skończyło jeszcze 12. miesiąca życia (5). Brak jest predyspozycji płciowych czy rasowych (5,8).

Alergia pokarmowa ma przebieg stały, to znaczy, że objawy kliniczne utrzymują się przez cały rok i w tym czasie mogą występować zaostrzenia i remisje. Choroba objawia się niesezonowym świądem, który może nie reagować na leczenie glikokortykosteroidami. Świąd może mieć charakter miejscowy lub uogólniony. Objawy kliniczne zwykle obejmują okolice twarzy, wewnętrzną stronę małżowin usznych i zewnętrzny przewód słuchowy, szyję, przestrzenie międzypalco-

we, pachy, pachwiny i okolice kroczo-
wą (14, 15). Pierwszymi widocznymi objawami są rumień i grudki, ale dość szybko w wyniku obecności świądu dochodzi do powstania samouszkodzeń, które przyjmują postać wyłysień, przeczosów, strupów oraz zliszajowacenia. Bardzo szybko pojawiają się powikłania w postaci ropnych zapaleń skóry lub zapaleń skóry na tle *Malassezia*. U niektórych pacjentów świąd jest łagodniejszy, a jedynymi objawami są nawracające powierzchniowe ropne zapalenia skóry i/lub nawracające zapalenia zewnętrznego przewodu słuchowego. Świąd zawsze nasila się w wyniku wtórnych infekcji (1-3). U około 20% pacjentów mogą wystąpić objawy ze strony układu pokarmowego w postaci częstych wypróżnień, gazów, biegunek oraz – okazjonalnie – wymiotów (8-10).

W rozpoznaniu różnicowym należy przede wszystkim wziąć pod uwagę atopowe zapalenie skóry. Należy tutaj podkreślić, iż obecnie wiele psów wykazuje nadwrażliwość zarówno na alergeny środowiskowe, jak i na alergeny pokarmowe (12, 13). Dlatego u każdego psa z rozpoznaniem atopowego zapalenia skóry należy potwierdzić i wykluczyć alergię pokarmową poprzez zastosowanie odpowiedniej diety eliminacyjnej (6, 7). Innymi rozpoznaniem różnicowymi są choroby przebiegające ze świądem: świerz, chejletielloza, wszawica i wszołowica, zapalenia mieszków włosowych (grzybica, nużyca) oraz inne nadwrażliwości (kontakto-
towa, pchla) (5, 6).

Zasady rozpoznawania alergii pokarmowej oparte są na danych z wywiadu, wynikach badania klinicznego oraz na podstawie wyników wcześniej stosowanego leczenia (1-3).

Testy śródskórne oraz serologiczne w kierunku nadwrażliwości pokarmowej są często niediagnostyczne i nie są zbyt często polecane z powodu niewiarygodnych wyników. Dlatego nadal jedynym złotym standardem w diagnostyce alergii pokarmowej jest przeprowadzenie próby dietetycznej z użyciem diety eliminacyjnej (6, 10, 11). Taka próba polega na żywieniu podejrzanego o uczulenie zwierzęcia pokarmami, których wcześniej nie jadło. Dieta zwierzęcia nie powinna zawierać składników pokarmowych wcześniej podawanych zwierzęciu ani też smakołyków, resztek ze stołu, smakowych tabletek odrobaczających (i innych), aromatyzowanych leków, suplementów żywieniowych i przysmaków do żucia. Najpowszechniejszymi alergenami pokarmowymi w Polsce są: kurczak, wołowina, jaja, nabiał oraz pszenica. Dieta eliminacyjna może być przygotowywana w domu przez właściciela, można również zastosować dostępną komercyjnie dietę gotową zawierającą jedno źródło białek i węglowodanów lub diety oparte na hydrolizatach białkowych. Dieta taka powinna trwać co najmniej 8 do nawet 12 tygodni (8-10).

Cel badania

Celem przeprowadzonego badania była ocena skuteczności diety 4T Veterinary Diet Dermatitis Dog zawierającej łososia jako jedyne źródło białka, jako diety eliminacyjnej w diagnostyce i leczeniu psów cierpiących na alergię/nietolerancję pokarmową.

Materiał i metody

Do badania zostało zakwalifikowanych 12 psów różnych ras, obydwu płci (6 samic, 6 samców), w wieku od 1 roku do 4 lat, o masie ciała od 4 do 38 kg. Charakterystykę wszystkich pacjentów biorących udział w badaniu przedstawia tab. 1. Wszystkie psy wykazywały objawy alergii pokarmowej. Rozpoznanie zostało postawione na podstawie wywiadu, typowych objawów klinicznych oraz wykluczenia innych chorób skóry i ich powikłań. U wszystkich psów przeprowadzono alergiczne testy śródskórne w kierunku alergenów środowiskowych, a ich wyniki były ujemne. Przed rozpoczęciem badania zostały wykluczone inne choroby skóry (choroby pasożytnicze, grzybice itp.) oraz wyleczone powikłania alergii pokarmowej w postaci ropowic i/lub zapaleń skóry na tle *Malassezia*. W czasie trwania badania (przez 8 tygodni) psy były karmione wyłącznie dietą eliminacyjną 4T Veterinary Diet Dermatitis Dog w dawkach odpowiednich dla mas ciała poszczególnych psów. Właściciele zwierząt otrzymali nieodpłatnie dietę, która pokrywała zapotrzebowanie psa przez 8 tygodni. Dieta była wydawana właścicielom co dwa tygodnie w czasie okresowego badania dermatologicznego. Właściciele byli telefonicznie informowani o terminie kolejnego badania. W czasie trwania badania psom nie wolno było podawać żadnych leków i/lub suplementów. Nie stosowano leczenia miejscowego ani kąpieeli terapeutycznych. Dopuszczalne było wyłącznie stosowanie profilaktyki w kierunku pcheł i kleszczy. Badanie trwało 8 tygodni.

Psy zostały poddane badaniu dermatologicznemu pięciokrotnie w dniu 0. (przed rozpoczęciem badania) oraz

Veterinary Exclusive

4T Veterinary Diet
TECHNOLOGY THERAPY TRUST TASTE

dermatosis dog

Nowy smak
Rabbit & Potato

- dla psów z zaburzeniami dermatologicznymi, przy niepożądanych reakcjach na pokarm, z objawami ze strony przewodu pokarmowego
- dieta eliminacyjna; jedno źródło białka – królik, jedno źródło węglowodanów – ziemniaki
- zawiera FOS, MOS, Yucca Schidigera, Imbir
- wysoka smakowitość

tasty

Dostępne opakowania: 2 kg i 14 kg

www.4tvvet.pl

Nr	Rasa	Wiek [lata]	Płeć	Masa ciała [kg]
1	owczarek niemiecki	3	samica	38
2	labrador	2	samiec	34
3	golden retriever	1	samica	29
4	west highland white terrier	3	samica	10
5	labrador	2	samiec	35
6	yorkshire terrier	3	samiec	4
7	owczarek niemiecki	4	samiec	34
8	yorkshire terrier	1	samica	3
9	beagle	2	samiec	17
10	beagle	2	samiec	16
11	shar-pei	3	samica	21
12	west highland white terrier	3	samica	9

Tab. 1. Psy zakwalifikowane do badania

Nr	Rasa	Dzień 0.	Dzień 14.	Dzień 28.	Dzień 42.	Dzień 56.
1	owczarek niemiecki	131	104	102	68	73
2	labrador	62	62	41	33	35
3	golden retriever	92	94	95	102	102
4	west highland white terrier	81	71	60	52	48
5	labrador	153	114	85	76	70
6	yorkshire terrier	76	53	46	34	28
7	owczarek niemiecki	93	105	100	97	94
8	yorkshire terrier	90	89	64	66	66
9	beagle	37	28	18	23	17
10	beagle	52	60	29	29	29
11	shar-pei	77	65	51	43	43
12	west highland white terrier	53	55	30	30	21

Tab. 2. Wyniki CADESI w poszczególnych dniach badania (0., 14., 28., 42., 56.)

Wyniki:	Dzień 0.	Dzień 14.	Dzień 28.	Dzień 42.	Dzień 56.
Średnia	83,08	75,00	60,08	54,42	49,83
Odchylenie standardowe	32,95	25,95	29,38	27,14	24,55
Błąd	9,511	7,498	8,480	7,835	7,087

Tab. 3. Wyniki średniej i odchylenia standardowego w poszczególnych dniach badania

► w dniach: 14., 28., 42. i 56. W czasie wszystkich badań dermatologicznych była wypełniana ankieta (karta pacjenta, jedna dla każdego pacjenta, obejmująca wszystkie badania) mająca na celu ocenę zmian skórnych z zastosowaniem CADESI 04 (Canine Atopic Dermatitis Extent and Severity Index). CADESI jest indeksem stosowanym do oceny zmian skórnych w atopowym zapaleniu skóry/alergii pokarmowej. Ocenie poddawane były takie objawy dermatologiczne, jak: rumień, liszajowacenie, otarcia i wyłysienia w poszczególnych okolicach ciała. Ocenie były poddane: okolica okołowargowa, małżowiny uszne, okolica łokciowa, palce kończyn piersiowych i miednicznych i okolice śródreżca i dłoniowa, zgięcia

łokciowe, słabizny, okolica pachwinowa oraz brzuch, krocze i dobrzuszną część ogona. Nasilenie każdego typu zmian w każdym miejscu było oceniane za pomocą punktów: 0 – brak zmian, 1 – słabe nasilenie zmian, 2 – umiarkowane nasilenie zmian, 3 – mocne nasilenie zmian. Następnie wyniki punktowe były sumowane dla każdego dnia badania.

Wyniki badań

W dniu rozpoczęcia badania (dzień 0.) CADESI u badanych psów wahało się od 37 do 131 (średnia 83,08). Po 14 dniach CADESI wynosiło od 28 do 104 (średnia 75,00). Po czterech tygodniach karmienia psów dietą (dzień 28.) CADESI wyniosło od 18 do 102 (średnia 60,08).

W dniu 42. wynosiło od 23 do 102 (średnia 54,42), by dalej spadać i w ostatnim dniu badania (dzień 56.) wynieść 21-102 (średnia 49,83). Odchylenie standardowe w poszczególnych dniach badania wynosiło kolejno: 32,95; 25,95; 29,38; 27,14 oraz 24,55. Wyniki CADESI w poszczególnych dniach badania przedstawia tab. 2, natomiast tab. 3 przedstawia wyniki średniej i odchylenia standardowego w poszczególnych dniach badania.

Omówienie wyników badań i wnioski

Do badania nad zastosowaniem diety 4T Veterinary Diet Dermatitis Dog wybrano psy, u których stwierdzano słabe oraz umiarkowane nasilenie zmian skórnych. Psy z silnymi zmianami, które są wynikiem powikłań poświądowych, wymagają leczenia miejscowego i ogólnoustrojowego. U takich psów postępowanie wyłącznie dietetyczne nie daje rezultatu klinicznego. W dniu rozpoczęcia badania indeks CADESI u badanych psów wynosił od 37 (słabe nasilenie zmian) do 131 (umiarkowane nasilenie zmian). Maksymalny wynik możliwy do osiągnięcia w indeksie CADESI to 180 punktów. Objawami obserwowanymi u badanych psów były wyłącznie rumień i otarcia, nie obserwowano liszajowacenia i wyłysień, które są wynikiem przewlekłości zmian. W poszczególnych dniach badania średnia indeksu CADESI zmniejszała się od 83,08 w pierwszym dniu badania do 49,83 w ostatnim dniu badania. Graficzne przedstawienie średniej wartości CADESI w poszczególnych dniach badania przedstawia ryc. 1. Stopniowe obniżanie się CADESI w poszczególnych dniach badania stwierdzono u 10 psów. U tych psów stwierdzono znaczną poprawę kliniczną. Natomiast u 2 psów (pies nr 3 – golden retriever – i pies nr 7 – owczarek niemiecki) CADESI utrzymywało się na stałym poziomie, u tych psów zmiany nie ustępowały, ale też nie zaostrzały się. U 10 psów w 56. dniu badania stwierdzano wyłącznie zmiany w postaci słabego lub umiarkowanego rumienia, u dwóch psów stwierdzono średniego stopnia rumień i przeczosy o słabym nasileniu. W przypadku tych 10 psów, które zareagowały na dietę, wartość CADESI w dniu 0. wynosiła 81,20; w dniu 14. wynosiła 70,12; w dniu 28. wynosiła 52,60; w dniu 42.

wynosiła 45,40, zaś w dniu 56. było to 43,00. Co także ważne, różnice pomiędzy dniem 0. a dniem 42. i pomiędzy dniem 0. a dniem 56. były istotne statystycznie.

Opublikowane w 2010 roku i uaktualnione zalecenia Międzynarodowego Komitetu do Spraw Chorób Alergicznych Zwierząt (ICADA) zwracają uwagę na fakt, że alergia pokarmowa (znana również jako niepożądane reakcje na pokarm) jest rozpoznaniem wyłącznie etiologicznym. U psów najczęściej opisywane objawy dermatologiczne przyjmują postać miejscowego, wielomiejscowego lub uogólnionego świądu, zapalenia zewnętrznego przewodu słuchowego (*otitis externa*), łojotoku, powierzchniowych zapaleń skóry oraz – u niektórych psów – atopowego zapalenia skóry. Tym objawom mogą towarzyszyć objawy żołądkowo-jelitowe (12). Atopowe zapalenie skóry, które jest również rozpoznaniem etiologicznym, może być zaostrzane po ekspozycji na alergeny środowiskowe i alergeny pokarmowe. ICADA przedstawił również koncepcję, że alergie pokarmowe mogą manifestować się jako atopowe zapalenie skóry, innymi słowy – składniki pokarmowe mogą powodować nawroty i zaostrzenia atopowego zapalenia skóry u psów uczulonych na takie alergeny. W praktyce klinicznej alergia pokarmowa u niektórych psów może przebiegać jak atopowe zapalenie skóry, jednak nie każdy pies z alergią pokarmową będzie cierpieł na AZS. ICADA zaleca, by u każdego psa z niesezonowym świądem lub/i atopowym zapaleniem skóry zastosować jedną lub więcej próbe eliminacyjno-prowokacyjną (dieta eliminacyjna) w celu oceny, czy składniki pokarmowe mogą być przyczyną nawrotów zmian (13).

Na podstawie powyżej przedstawionych wyników badania terenowego nad zastosowaniem diety 4T Veterinary Diet Dermatitis Dog można uznać, że dieta ta, zawierająca łosia jako jedno źródło białka, może być z powodzeniem stosowana w diagnostyce, leczeniu i zapobieganiu nawrotom alergii pokarmowej i atopowego zapalenia skóry u psów. □

Artykuł zawiera treści promocyjne.

Piśmiennictwo

1. August J.R.: *Dietary hypersensitivity in dogs. Cutaneous manifestation, diagnosis and treatment.* „Compent. Cont. Educ.”, 1985, 7: 469.
2. Cartotti D.N.: *Food allergy in dogs and cats. A review and report of 43 cases.* „Vet. Dermatol.”, 1990, 1: 55.
3. Chesney C.J.: *Food sensitivity in the dog: a quantitative study.* „J. Small Anim. Pract.”, 2002, 43 (5): 203-207.
4. Day M.J.: *The canine model of dietary hypersensitivity.* „Proc. Nutr. Soc.”, 2005, 64 (4): 458-464.
5. Denis S, Paradis M.: *L'allergie alimentaire chez le chien et le chat. Revue de la littérature.* „Med. Vet. Quebeck.”, 1994, 24, 11.
6. Fadok V.A.: *Diagnosing and managing the food allergic dog.* „Compend. Contin. Educ. Pract. Vet.”, 16: 1541, 1994.
7. Groh M., Moser E.: *Diagnosis of food allergy in the nonseasonally symptomatic dog using a novel antigen, low molecular weight diet. A prospective study of 29 cases.* „Vet. Allergy Clin. Immunol.”, 1998, 6: 5.
8. Harvey R.G.: *Food allergy and dietary intolerance in dogs. A report of 25 cases.* „J. Small. Anim. Pract.”, 1993, 33: 22.
9. Helm R.M., Burks A.W.: *Animal Models of food allergy.* „Curr. Opin. Allergy Clin. Immunol.”, 2002, 2 (6): 541-546.
10. Jeffers J.G. i in.: *Responses of dogs with food allergens to single ingredient dietary provocation.* „J. Am. Vet. Med. Assoc.”, 1996, 209: 608.
11. Kaminogawa S.: *Food allergy, oral tolerance and immunomodulation – their molecular and cellular mechanisms.* „Biosci. Biotechnol. Biochem.”, 1996, 60 (11): 1749-1756.
12. Olivry T. i wsp.: *Treatment of canine atopic dermatitis: 2010 clinical practice guidelines from the International Task Force on Canine Atopic Dermatitis.* „Veterinary Dermatology”, 2010, 21, 233-248.
13. Olivry T. i wsp.: *Treatment of canine atopic dermatitis: 2015 updated guidelines from the International Committee on Allergic Disease of Animals (ICADA):* „BMC Veterinary Research”, 2015, 11: 210.
14. Sampson H.A.: *Adverse reaction to foods.* [W:] Adkinson N.F.: *Middelton's Allergy Principles and Practice.* Mosby Elsevier, St. Luis 1998, s. 1162.
15. White S.D.: *Food allergy in dogs.* „Comp. Cont. Educ. Pract.”, 1998, Vet. 20: 261.

Ryc. 1. Przebarwienia włosa okolicy twarzy i małżowin usznych u psa rasy WHWT z alergią pokarmową

Ryc. 2. Zapalenie skóry przestrzeni międzypalcowych na tle *Malassezia* u psa z alergią pokarmową

Ryc. 3. Silnie zaznaczone zmiany poświądowe u psa z alergią pokarmową. W rozpoznaniu różnicowym należy wziąć pod uwagę świerzby drążący

dr n. wet. Dorota Pomorska-Handwerker
Lubelska Poliklinika Weterynaryjna SC
20-718 Lublin, al. Kraśnicka 89